राज्य निवडणूक आयोग महाराष्ट्र

क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांसाठी आदर्श तपासणी सुची

सन-२०१५

क्षेत्रीय अधिकारी

१.१ नियुक्त कार्य व जबाबदाऱ्या -

(एक) निवडणूकीचे वेळापत्रक घोषित झाल्याच्या दिवसापासून निवडणूक प्रक्रीया पुर्ण होईपर्यंत व्यवस्थापनासाठी जबाबदार आवश्यक असल्यास केंद्र सरकारचे अधिकारी देखील तैनात करता येतील.

(दोन) अत्यंत जबाबदारीच्या पदावरील चांगले अधिकारी निश्चीत करणे निवडणूकीच्या वेळापत्रकाची घोषणा झाल्यानंतर मतदान प्रक्रियेपर्यंत तात्काळ तैनात करणे.त्यांना मतदानाच्या दिवसापुर्वी किमान ७ दिवस आधी त्याचे क्षेत्रासाठी क्षेत्रीय दंडाधिकारी म्हणून पदनिर्देशित करण्यात येईल.त्यांना विशेष कार्यकारी दंडाधिकाऱ्याचे अधिकार देखील देण्यात येतील

(तीन) १०-१२ मतदान केंद्राच्या ठिकाणांचा समावेश असलेला व्यवस्था करण्याजोगा मार्ग (१ ते २ तासांचा) नेमून देण्यात येईल.

(चार) क्षेत्रांची आगाऊ रचना करण्यात येईल.

(पाच) मतदारसंघाच्या नकाशावर मार्गाची आखणी करण्यात येईल

(सहा) नियुक्ती झाल्यानंतर त्यांच्याकडे तात्काळ क्षेत्र नकाशा असला पाहिजे.

(सात) तालुका निवडणूक अधिकारी,निवडणूक निर्णय अधिकारी आणि निरीक्षक वारंवार (आठवडयाने) क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना नेमून दिलेल्या व त्यांनी केलेल्या कामांबाबत आढावा बैठक घेतील

(आठ) निवडणूकीच्या अधिसुचनेपुर्वी उशीरात उशीरा एका आठवडयाच्या आत, त्यांना वाहनांची व्यवस्था आधी करण्यात येईल

(नऊ) दळणवळणाच्या योजनेची परिणामकारक अंमलबजावणी करण्याची सुनिश्चिती करील.

१.२ मतदानपुर्व जबाबदारी मतदान केंद्राच्या ठिकाणाबाबत-

(एक) नकाशावर आखणी केलेला मार्ग सुखकर आहे किंवा कसे याची पडताळणी करणे पोचमार्ग व त्याची सुगमता सुनिश्चिती करणे

(दोन) मतदान केंद्रावर पाणी, छप्पर रॅम्प्स(Rams)प्रशासन व्यवस्था, दुरध्वनी इ.पायाभुत सुविधांची आणि इमारतींची वास्तविक स्थिती याबाबत सुनिश्चिती करणे.

(तीन) नवीन मतदान केंद्रांना मोठया प्रमाणात प्रसिध्दी दिल्याची सुनिश्चिती करणे.

(चार) मतदान केंद्रावर दुरध्वनी क्रमांक व मोबाईल जोडणीची सुनिश्चिती करणे.

(पाच) पक्षकार्यालयाचे जर मतदान केंद्राच्या २०० मिटर परिघाच्या आत असतील तर त्याबाबतचे नियुक्तकार्य

(सहा) त्याने अनधिकृत प्रचार वाहने, मालमत्तेचे विसपन,अनधिकृत प्रचार,सार्वजनिक इतारती/शासकीय

कर्मचारी यांचा गैरवापर आणि आदर्श आचारसंहितेचे उल्लंघन करणाऱ्या शक्यतांच्या हालचालींवर लक्ष ठेवणे व अहवाल तयार करील

१.३ मतदानपुर्व जबाबदारी मतदाराबाबत.

(एक) ठळक ठिकाणी मतदारांना इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्राचे प्रात्यक्षिक दाखविणे

(दोन) निवडणूक छायाचित्र ओळखपत्र समाविष्ट असलेल्या कार्यक्रमाबाबत विनिर्दिष्ट माहिती देणे

(तीन) मतदारांना मदतकक्ष (helpline) व त्यांच्या मतदान केंद्राच्या ठिकाणाबाबत माहिती कळविणे

(चार) मतदारांना बी एल ओ मार्फत पी ई आर मध्ये त्यांचे नाव व नोंदी यांच्या तपासणीसाठी माहिती देणे.

१.४ मतदानपुर्व जबाबदारी- संवेदनशीलतेबाबत आराखडा तयार करण्याविषयी

(एक) आत्मविश्वास निर्माण करणाऱ्या उपाययोजनांसाठी आणि संवेदनशीलतेबाबत आराखडा तयार करण्याचे काम सुकर करण्यासाठी वारंवार भेटी देणे.

(दोन) संवेदनशीलतेबाबत आराखडा तयार करणे

(तीन) धमकी व धाकदपटशा यासाठी संवेदनशील असलेली मतदारंची नावे वस्त्या व भाग यांची निश्चिती

(चार) ते संवेदनशील बनविणाऱ्या व्यक्तीची निश्चिती ही निश्चिती संख्येविषयी नव्हे तर नावांविषयी असेल माहिती कोठून मिळाली हे उघड न करता माहिती विहीत नमुन्यात निवडणूक निर्णय अधिकारी/तालुका निवडणूक अधिकारी यांस देणे

(पाच) मतदान करण्यासाठी मतदारांना मुक्त प्रवेश मिळेल याची खात्री करुन घेण्याची जबाबदारी

(सहा) संवेदनशील समुहातील संपर्क साधनाची ठिकाणे यांच्या दुरध्वनी क्रमांकासहित.

(सात) क्षेत्र अधिकारी हा क्षेत्र दंडाधिकाऱ्याप्रमाणे कार्य करील त्यामुळे त्याच्या सोबत पोलीस अधिकारी राहील.

(आठ) क्षेत्र अधिकारी ह क्षेत्र दंडाधिकारी म्हणून कार्य करणार असल्याने तो मतदान केंद्र मतदान केंद्राच्या दुरध्वनी क्रमांकाची व निवडणूकीशी संबंधित अधिकारी, पोलिस ठाणे,जबाबदार व्यक्तीची यादी,समाज विधातक मुलतत्वे इ.यादी यांच्या रेखाचित्राच्या नकाशासेह क्षेत्र दंडाधिकारी योजना तयार करतील.

१.५ मतदानपुर्वसंध्येची जबाबदारी

(एक) मतदान केंद्रावर मतदान कर्मचारी आणि सर्व साधनसामग्री पोचल्याची सुनिश्चिती करणे

(दोन) योजनेनुसार मतदान केंद्रावर पालीसदल पोचले असल्याची सुनिश्चिती करणे

(तीन) इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्र चालवण्याच्या संबंधात किंवा मतदान प्रक्रियेसंबंधात अगदी शेवटच्या क्षणी तरी शंका आली तरी ती मतदान कर्मचारी वर्गाला स्पष्ट करुन सांगणे.

(चार) नियंत्रण कक्षाला ठीक असण्याचा अहवाल देणे

१.६ मतदान दिवसाची जबाबदारी

(एक) मतदानाच्या प्रारंभापुर्वी अभिरुप मतदानाच्या स्थितीची सुनिश्चिती करणे कोणतीही समस्या असल्यास सुधारात्मक कार्यवाही करणे.

(दोन) जेंव्हा प्रतिनिधींच्या अनुपस्थितीत अभिरुप मतदानाचे आयोजन केले जाईल तेव्हा मतदान मतदान केंद्रांना वारंवार भेटी देणे व लक्ष ठेवणे.

(तीन) मतदानाला प्रारंभ झाल्याचा अहवाल देणे

(चार) मतदान केंद्रावर तैनात केलेले दल त्याठिकाणी असल्याची सुनिश्चिती करणे

(पाच) आवश्यक असेल त्याठिकाणी आधीच्या इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्राऐवजी अन्य इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रे देणे (क्षेत्रिय अधिकाऱ्याकडे अतिरिक्त इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रे असतील.)

(सहा) मतदान प्रतिनिधींच्या उपस्थिती/अनुपस्थितीबाबतचा अहवाल/माहिती देणे.

(सात) मतदान कर्मचाऱ्यांना मतदान केंद्रात कार्यपध्दतीसह सहाय्य करणे

(आठ) मतदान प्रक्रियेचे पवित्र्य राखणे आणि मतदान केंद्रांना भेटी देण्याच्या वेळी मतदानाच्या सर्व बाजुंची तपासणी करणे.

(नऊ) अभिरुप मतदानाबाबतचे प्रमाणपत्र दिल्याचे सुनिश्चित करील. निवडणूक निग्रय अधिकाऱ्याला ३० मिनीटांच्या आत अभिरुप मतदानाचे स्थिती कळविल

(दहा) मतदानाच्या पध्दतीची तपासणी करणे, कोणत्याही भागाचा सेगमेंटच्या विभागाचा ठळकपणे अभाव दिसल्यास त्याबाबत सुधारात्मक उपाययोजना करण्याविषयी निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्याला कळविणे.

(अकरा) वेळोवेळी सूचना दिल्याप्रमाणे निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्याला मतदानाची टक्केवारी कळवील.

(बारा) मतदानाच्या दिवशी आलेल्या तक्रारींच निवारण करणे/हाताळणे.

(तेरा) इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्र सीलबंद केल्याची तपासणी करणे आणि मतदान कर्मचाऱ्यांनी कागदपत्रे तयार करणे.

(चौदा) संकलन केंद्रावर जाणेसाठी मतदान कर्मचाऱ्यांसह इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रांना संरक्षण देणे.

(पंधरा) राखीव निवडणुक कर्मचाऱ्यांमधून मतदान कर्मचारी पुरवीणे.

(सोळा) मतदान कर्मचाऱ्यांना मानधनाचे वाटप केल्याची सुनिश्चिती करणे.

(सतरा) मतदान समाप्तीवेळी तो पुढील बाबींची सुनिश्चिती करील:-

(क) मतदान केंद्राध्यक्षाची नोंदवही योगयरित्या भरली आहे.
(ख) इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रे योगयरित्या सीलबंद केली आहेत.
(ग) मतदान प्रतिनिधींना मतदानाच्या हिशोबाच्या प्रती दिल्या आहेत.
(घ) मतदारांची नोंदवही योगयरित्या भरली आहे.

१.२.६ मतदानानंतर, मतदानाबाबत निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्याला अहवाल सादर करणे.(सोबतच्या नमुन्यात)

१.७ क्षेत्रीय अधिकाऱ्याकडे पुढील माहीती व सुविधा उपलब्ध असल्या पाहीजेत:-

(एक) क्षेत्रीय अधिकाऱ्याला इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्र ,निवडणूक व्यवस्थापन,मतदान प्रक्रीया,आदर्श आचार संहिता आणि निवडणूकांबाबत इतर महत्वाच्या पैलुंबाबत पुरेसे प्रशिक्षण देणेत आले आहेयाबाबत ते सुनिश्चित करतील.

(दोन) क्षेत्रीय अधिकाऱ्याकडे संबंधित तहसिलदारांनी दिलेले औळखपत्र असले पाहिजे. आणि त्यांच्या क्षेत्राला भेट देण्याच्या वेळी त्यांनी त्यांचे ओळखपत्र नेहमी लावले असल्याचेसुनिश्चित करतील.

(तीन) क्षेत्रीय अधिकाऱ्याकडे प्रत्येक मतदान केंद्रातील मतदारांच्या संख्येसह त्याच्या अधिकारितेखाली असणाऱ्या सर्व मतदान केंद्राची यादी असली पाहिजे.

(चार) दळणवळणाबाबत योजना.

१.८ क्षेत्रीय अधिकाऱ्याना पुरवावयाची साधनसामग्री - क्षेत्रीय अधिकारी खालील सूचीमध्ये दिलेली सर्व साधनसामग्री त्यांचेकडे आहे याची सुनिश्चिती करतील:-

(एक) मतदान केंद्राध्यक्ष, मतदान अधिकारी आणि मतदान केंद्रावरील अधिकारी यांना द्यावयाचे प्रशिक्षण निविष्टी(input).

(दोन) त्यांच्या क्षेत्राचा तपशीलवार नकाशा.

(तीन) त्यांच्या क्षेत्रातील अधिसूचीत मतदान केंद्राची यादी.

(चार) त्यांच्या क्षेत्रात अस्तित्वात असलेल्या मतदार मदत कक्षांबबातचा (voter help line)तपशील.

(पाच) राखीव इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रे.

१.९ क्षेत्रीय अधिकाऱ्याने सादर करावयाचे अहवाल:-

(एक) सोबत जोडलेल्या नमुना १ आणि २ नुसार क्षेत्र अधिकाऱ्याची नियुक्ती झाल्यानंतर त्याने दिलेल्या प्रत्येक क्षेत्रीय भेटीबाबत तो निवडणूक निर्णय अधिकारी व तालुका निवडणूक अधिकारी यांना दौऱ्याबाबत अहवाल येईल.

(दोन) क्षेत्रीय अधिकारी मतदान संपल्यानंतर दिवसभराच्या मतदानाबाबतचा तपशील आयोगाव्दारे जारी करण्यात आलेल्या नमुन्यामध्ये, अहवालदेखील सादर करील. हा अहवाल निवडणूक अधिकाऱ्यांकडे सादर करण्यात येईल

नमुना — १
क्षेत्रीय अधिकाऱ्याने क्षेत्रात मारलेल्या विविध फेऱ्यांच्या अहवालाचा नमुना
(विधान सभा मतदार संघ.............)

नाव किंवा क्षेत्राचे नाव

क्षेत्रीय अधिकाऱ्याचे नाव

अनु क्रमांक	भेट दिलेल्या मतदान केंद्राचे नाव	पायाभूत सुविधा (हो/नाही/अहवाल) रॅम्प पोचण्याचा पाणी छत तळमजल्यावरील मार्ग मतदान केंद्र	मतदारांची संख्या	फेऱ्या मारण्याच्या वेळी तुमच्यासोबत पीएलओ होते किंवा कसे (होय/नाही)	संवेदनशील मतदान केंद्राचा आराखडा	मतदान केंद्र, गाव व क्षेत्रातील कोणतेही विशेष निरीक्षण
(१)	(२)	(३) (४) (५) (६) (७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						

शेरा:

क्षेत्रीय **अधिकाऱ्यांची सही**
भेटीचा दिनांक:

अ) संवेदनशिल घरांची कुटूंबाची यादी

अ. नं.	घर क्र./ कुटूंबाचे नांव/ कुटूंबातील व्यक्तीच्या ओळखीच्या इतर खुणा/स्थानिक क्षेत्रातील संवेदनशील मतदार असणारी कुटूंबे	कॉलम-२ मध्ये नमुद पैकी संवेदनशील म्हणुन नोंदलेल्या मतदारांची घर/कुटूंबातील संख्या	कुटूंबातील व्यक्तीचा दुरध्वनी क्र.असेल तर	केलेली/नियोजीत असणारी कारवाई

ब) धमकी देणे /गैर मार्गाने दबाव टाकणे यापासुन अटकाव केलेल्या व्यक्तीची यादी

अ. नं.	व्यक्तीची संख्या	संपर्क क्र.पत्ता (व्यक्तीचा)	केलेली/नियोजित असणारी कारवाई	शेरा

क्षेत्रीय अधिकाऱ्याचा अहवालाचा नमुना(मतदानाचा दिवस)

क्षेत्रीय अधिकाऱ्याचं नांव ------------------------------------

ग्राम पंचायत मतदान केंद्राचा क्र.नांव ------------------------------------

मार्ग क्रमांक ------------------------------------

उमेदवारांची संख्या ------------------------------------

१.मतदान केंद्र क्र

२.तैनात केलेला केंद्रीय दल (होय/नाही)

३.नियुक्त केलेले सूक्ष्म निरीक्षक (होय/नाही)

४.व्हिडीओ कॅमेरा पूरविण (होय/नाही)

५.एकुण मतदार

६.अभिरूप मतदान घेतले की नाही (होय/नाही)

७.उपस्थित मतदान प्रतिनिधी

८.मतदान प्रतिनिधीनी ज्या पक्षाच्या उमेदवारांचे प्रतिनिधीत्व केले नाही असे पक्षाचे उमेदवार

९.पहिल्या भेटीत झालेल्या मतदानाची संख्या(वेळ नमुद करावी)

१०.दुसऱ्या भेटीत झालेल्या मतदानाची संख्या (वेळ नमुद करावी)

११.तिसऱ्या भेटीत झालेल्या मतदानाची संख्या (वेळ नमुद करावी)

१२.मतदानाची वेळ संपल्यानंतर मतदान चालु होते किंवा कसे? (होय/नाही)

१३.टोकन घेऊन सायंकाळी ५.०० नंतर मतदान करणाऱ्या मतदारांची संख्या

१४.मतदान समाप्तीच्या वेळी झालेल्या मतदानांची एकुण संख्या

१५.झालेल्या मतदानांची एकुण टक्केवारी

१६.इलेक्ट्रानिक मतदान यंत्रे योग्यरित्या बंद आणि सिलबंद केले किंवा कसे?(होय/नाही)

१७.मतदान केंद्रध्यक्षाने मतदान प्रतिनिधीनां मतदानाच्या आकडेवारीची प्रत दिली किंवा कसे ? (होय/नाही)

१८.मतदान केंद्राध्यक्षाची दैनंदिनी, तपासली व त्याचा मेळ बसतो किंवा कसे ? (होय/नाही)

१९.मतदानांच्या दिवशी प्राप्त झालेल्या तक्रारी

२०.प्रत्येक तक्रारीचा उगम,तिचे स्वरूप व केलेला पाठपुरावा

२१.फेरमतदानाची शिफारस करण्यात आली किंवा कसे ? (होय/नाही)

२२.यंत्रे व सांविधिक कागदपत्रे स्ट्राँगरुममध्ये जमा करण्यात आली आहेत किंवा कसे ? (होय/नाही)